

Múltból a jelenbe

Szeplős kérdés

Ismeretlenek között, váratlan helyzetben, váratlan kérdésnél rögtön zavarba jövök, hebegek, makogok, nem találok fel magam és többnyire csak másnap jut eszembe, hogy hogyan is kellett volna célszerűen viselkednem.

Igy volt ez mindig, egy eset kivételével.

Amolyan író-olvasó találkozó történt, egy iparitanulótól otthonban. A fiatal nevelő bevitt egy terembe, ahol két tucatnyi kamasz hancúrozott a széksorok között. A nevelő tapsolt, figyelmet kért, bemutatott, leültetett, kijelentette, nagy érdeklődéssel vártak, aztán felszólította a jelenlevőket, hogy intézzenek kérdéseket hozzám.

Hosszú, kínos csend. Minek is kellett nekem ide eljőnnöm? Hátul néhány lakki már össze is hajol, már kuncognak is, énistenemjőistenem, szégyenszemre köztük, bár reggeltől estig futballoztam. Közben, inkább csak úgy mellékesen, nyolc évet jártam a Barcsay utcai gimnáziumba. Gyenge diák voltam. Mindig csak annyit tanultam, amennyi az elégségeshez kellett. Nyolc év alatt mindössze kétszer tévedtem etekintetben: egyszer megbuktam történelemből, egyszer jelest kaptam magyar nyelvi és irodalomból. De az év végére mindkettőt kijavítottam elégségre.

Iskolai tanulmányaim elvégzése után tanonc lettem egy gyógyszerárugyárban (3 hónapig), majd üzletszerző gyakornokként a Magyar Hollandi Biztosító alkalmazott. Fájdalom, teljes egy esztendő alatt sem sikerült üzletet szereznem, főnökeimnek ez feltűnt és elbocsátottak. Mivelhogy már diákkorom óta foglalkoztam rejtvények készítésével, elszegődtem rejtvény-rovatvezetőnek a Nemzeti Sporthoz. Már hónapok óta készítettem a keresztrejtvényeket, amikor megtudtam, hogy a lap tulajdonosa a humoros írásokat jobban fizeti. Így lettem humorista, egyik perceről a másikra. Bármit is írni — addig az eszembe se jutott. Azóta viszont egyfolytában ezt teszem. Kezdetben sporthumort és sportriportokat írtam, később kisregényeket és tárcákat, még később színdarabokat, könyveket és szatirikus glosszákat. Jelenleg rövid életrajzomat.

Sőt már be is fejeztem. TABI LÁSZLÓ

Pompásan eldiskuráltunk vagy egy óra hosszat"

No lám, azt ígertem, hogy egy hibámról beszélek, és a végén dicsekvés lett belőle. De hát mit csináljak, valakinek ezt a munkát is el kell végeznie?!

KÜRTI ANDRÁS

Zsoldos Sándor rajza

Majd a feleségem

1929-ben születtem, és sok-sok szerencsés véletlen folytán, még ma is élek.

Tizenöt éves koromban szerelmes lettem egy Maca nevű lányba, és hosszas töprengés, vívódás után, írtam neki egy hosszú szerelmes levelet. Maca felolvasta a levelet az osztálytársnőinek, akik gurultak a röhögéstől. Amikor ezt megtudtam, sírni szerettem volna, de aztán nem sírtam, mert férfinak nem illik sírni, hanem kíváncsian megkérdeztem: melyik részénél nevettek a legjobban? Ekkor lettem humorista.

Erettségi után beiratkoztam a Közgazdasági Egyetemre, ahol sok olyan dolgot tanultam, amit most, az új gazdasági mechanizmus kezdetén ki kell verni a fejemből. Már egyetemista koromban dolgoztam a rádióban, a Ludas Matyinak és sok más újságnak. Midőn írni kezdtem, elhatároztam, hogy megváltom a világot: létrehozom a világbékét.

1951 óta a Ludas Matyinnál dolgozom és azóta rengeteg humoroszkett írtam, de érdekes módon még mindig van téma, erről az élet gondoskodik, hűsége témaszállítóm. Több könyvem jelent meg, és időnként a televízióban is szerepelek, tévé-kritikával, amelyet nagy örömmel csinállok, mert a tévében szidhatom a tévét, és még ők fizetnek nekem.

Ezzel be is fejezem, mert a szerkesztőség a lelkemre kötötte, hogy rövid legyek. Minden más életrajzi adatom megtalálható az írássámimban.

MIKES GYÖRGY

A vadór kilépett a verandára és nyomban érezte: fuccs az ígérések. Az első havazás hangulata, a téli erdő sejtelmes szépsége egyszeriben megbabonázta, akár egy kamaszt a titokzatos lány szemek.

A fiatal fenyves, mely az erdészház jobb oldalán húzódtott egészen a völgy aljáig, áttetsző fehérségbe burkolódzott. Nagy, könnyű pelyhekben hullt a hó és oly mély, puha volt a csend, hogy szinte tapintani lehetett. A vadórt különös nyugtalanság fogta el, váratlanul előbújt a fiatal családapából a tíz évvel ezelőtti diák. Akkor az első hóhullás varázsa mindig hosszú, céltalan esti sétákra csábította. Szólította barátját és barárgáltak az utcán, a parkban. Olykor eg felé fordították fejüket és csodálták a sűrűn aláomló hópelyhek égi erő bolyhos zsinórját. Ilyenkor oly tisztán, meghittent lehetett ábrándozni.

Már hetedik éve férj az erdész, de barárgoló kedve nem hagyott alább. Ezen a napon, mivel karácsony este volt, megfogadta feleségének, hogy itthon marad. Szíve szerint ígerte, de hirtelen mehetnéjé támadt.

— Na, tudsz valami okosat? — intett fejével farkaskutyájának. Aztán beszélt feleségének — Kinézek az özek etetőjéhez, karácsonyfa-gyújtásra hazaérek — meg sem várva az asszony választát, vállára kapta puskáját, s füttentett Bajtársnak.

Az erdőben oly mély volt a csend, hogy szinte hallotta a hópelyhek zizegését. A kutyá ide-oda szimatolt, míg összetalálkozott egy nőtény juhász kutyával és felülkerekedett benne az őstermesztet. Őz Pál egyedül ballagott lefelé a hegyoldalon, majd letért egy dűlőútra, melyet friss fehér szőnyeggel szőtt be a tél.

— Milyen csodás, kettesben a természet. Mintha istennel társalogna az ember — mosolygott fura ötletén. Pár lépést tett, amikor valami nyomot pillantott meg a friss hóban. Lehajolt: szöges bakancs helye... s egészen friss. Mit kereshet erre? — tűnődött, s nyomban felébredt benne az erdész kötelesség.

Figyelmesen elindult a nyomon.

Az orrvadász, gondolván, hogy nincs rajta kívül olyan bolond, aki karácsony estén az erdőben kószál — nyugodtan megállt a tisztás szélén. Ilyen helyre járnak ki az özek legelni. Leült hátizsákjára és várt; hátha később előbúvik egy-kettő füvet kaparni a hó alól.

Tulajdonképpen pályatévészett ember volt Faragó Pista. Erdésznek kellett volna felcsapnia, nem kőművesnek. Világéletében két szenvedélye volt: erdőben csatangolni és vadakra lesni. Legénykorában, amikor este hazatért a mezőről, gyakran egész éjszaka a faluja melletti erdőben kólicált, hátha csőre akad valami. Sohasem volt szerencséje.

Faragó megnézte az óráját: hm, mindjárt kilenc... várja a család. Vette batyuját és visszafelé indult. Egyszer csak közelében megropant a hó; megállt, fegyverét ösztönszerűen készenlébe helyezte. Mintegy ötven méterre tompán huppant a fenyőágról leomló hó; felhúzta a ravaszt.

— Bevárom, egész közelre — gondolta. Az orrvadász nem kockáztathat. Feszülten figyelt. A fehér erdő sötét árnya azonban nem tetszett neki, emberformája volt.

— Isteni szerencse... — sóhajtott fel megkönnyebbülten, mikor az erdész elhaladt közelében. Könnyen vadnak nézhetne volna és akkor fuccs. Puskáját szétzsedte és hátizsákjába dugta. Nagy kerülővel igyekezett hazafelé, de mintha a hó alól bújt volna ki, egyszerűen előlépett egy fa mellől az erdőőr, akit imént elmenni látott.

— Allj! — tartotta rá fegyverét Őz Pál. — Mi keresnivalója itt ilyenkor, mikor minden becsületes ember a családjával van?

Elesen csattant a hang.

— Csak... erre jártam. A faluba igyekeztem — mutatót a völgy felé az orrvadász tetetett egykedvűséggel.

— Mutassa, mi van a hátizsákban?

Faragó agyába nyilallt a keserűség: ez börtön. Magyarakodással próbálta elterelni a zömök, kis erdész figyelmét, de az rákiáltott: — A hátizsákra vagyok kíváncsi!

Faragó lassú mozdulattal hajolt le, ügyetlenül babrálva bogozgatta a hátizsák zsinórját. Közben gyors, acélos logikával végiggondolta az eshetőségeket.

Két évvel ezelőtt, amikor édesanyja meghalt és átszökött a csehszlovák határon, hogy temetésén ott lehessen, elkapták. Hiába könyörgött a határőröknek, bekísérték. Három hónapra lecsukták. A szabadságra temett ember egész életre megszönnyodott a rabélettől.

— Még egy perc, ha nem cselekszem... börtön — nyilallt belé az elkerülhetetlen. Keze a kőtön babrál, de szeme, mint a fűben lapuló nyúl a fölötté kerülgő sást, leste ellenfele szándékát. Talán, ha elmondaná, hogy míg börtönben ült, feltörték lakását, kirámolták mindent. Most ismét kezdheti előlről... Egy kis őzhúst szeretett volna ünnepre a család, meg valami pénzmagra is szert akart tenni. Nem gondolta, hogy ilyen bajba kerülhet... Talán megértené ez az ember és útjára engedné.

— No, meddig szöszmötölünk! — lépett közelebb a szigorú erdész. Ekkor a nyurga orrvadász egyetlen ugrással rávetette magát a kis emberre, két kezével megragadta puskáját. Örült tusakodás kezdődött, élet-halál harc. Az erdész keményen tartotta fegyverét, de az orrvadász hosszú keze is, mintha szíjából fonták volna, feszült a gyilkos szerszámon. Hóban hemperegtek, rúgtak, hörögtek, de a puskára merevült kezek oly görcsösen szorítottak, mint a fuldoklóé.

Az orrvadász számára nem volt visszaút, a végsőre szánta el magát. Jobb kezével villámgyorsan kikapta törét a belső zsebéből, börtökjait fogával lerántotta és az éles penge magasba lendült.

Az erdész eleresztette a puskát, rémülten hátraugrott. Hosszan, mereven néztek egymásra, mint két lihegő, vérszomjas farkas.

— A puskámat adja vissza. Családom van — kérélt volt az előbb még parancsoló hang.

— Mert hülye vagyok... Hogy majd hátról belémduzzants — gondolta az orrvadász, szó nélkül megfordult és eltűnt a sűrűben. Bent, jó messziről egy bokorra vágta mind a saját, mind az erdész gyilkos szerszámát.

Otthon mindkét embert aggódva várta felesége és kisgyereke. E szép, békés karácsony estén meg se fordult a fejükben, hogy két édesapát, két csendes embert szinte egymás gyilkosává tett az élet rideg, kérhetetlen szigora. A dolgok „kétszerkettős” rendje.

A hó szakadatlanul hullott az erdőre, elnyelte a dulakodás nyomát-zaját. S fehér szemfedőt terített a két gazdátlan fegyverre, mely elbirtéltetett, mert a szeretet estéjén embertelenségre ragadt két embert.

Balogh Ödön AZ ÍGÉRET

Márky Imre

Egy jóakarómnak.

Vagyok, voltam a leszek mesén mosolygó...
Az emberek közt sok derék akad;
Amíg kering velünk a földi bolygó,
A legjobbak közt tartsd nyilván magad.

Tudom: számomra jobb sorsot kívánni;
Szegény vagyok (gond örül, baj dagad),
Mórárt idézném: „a költőzóna rigóval”
Egy árva fillérrel se gazdagabb...”

Emberségemben nincs szemernyi folt;
Szajaskodókkal szájam nem rikolt,
Korral, szépséggel eljegyzést kötöttem.

A szebb jövőt, jobb emberek reményét,
Dalolják költők a mindenek reméljék:
Szűz csillagok ragyognak majd fölöttem.

A kopott baján

A járási kultúrházban a műkedvelők vetélkedőjét tartották. A zsüri asztalára vörhenyes lámpafénydarab hullott, amely csak a terítón fekvő rózsaszínű jegyzetfüzeteket és az átlukasztott listákat világította meg.

A zsüri elnöke — zárkózott, szemüveges, koros zeneszerző — alig szólt valamit, arcáról bajos lett volna leolvasni, hogy tetszett-e neki valami, avagy sem. A zsüri másik tagja egy fiatal konzervatóriumi aspiráns, aki a zeneszerzővel érkezett. Ott ült még a zsüriben a kultúrház művészeti vezetője is.

Végtelenül hosszúra nyúlt a műsor. Ennekarok, táncosok, fellolvasók, s megint kórusok váltogatták egymást

a színen. Valamennyit nagy nyugalommal, érzéketlen figyelmetlenséggel nézte végig a zeneszerző, nagyritkán kipipált egy-egy műsorszámot.

Most egy tizenöt-tizenhat éves forma apró, félszeg, piros arcú kislány jelent meg. Tömör lencsín copfját az esemény fontosságának kedvéért — vagy inkább, hogy idősebbnek és szolidabbnak lássék — tarkóján koszorúba fonta. Hatalmas, kopott bajánt cipelt magával, melynek bárszonyból készült a fűjtatója.

A rendezők elfelejtettek széklet adni a lánynak, aki csak nézett, álldogált, majd elszaladt a színpalca mögé. A teremben néhányan már nevetni kezdtek. Aztán a lány maga hozott széklet, leült, elrejtőzött a hatalmas bajánt mögé, ujját annak gombjaira tette.

Ismerős, fölkapott moldovenyászkát játszott. Valamikor hallás után tanulta meg, később, a kultúrházban kottázott.

A művészeti vezető előredőlt, szorongva figyelte a lány cikázó kezét. Az aspiráns is megváltoztatta eddigi tartását, letette töltőtollát is, s jóságos, sőt gyöngéd pillantással figyelte a lányt. A zeneszerző megtörölgette szemüvegét, s a listán keresgélt. Végre rátalált: Nyina Mokina, tanuló, nagyharmonika.

A taps csak alig-alig volt hosszabb a szokásosnál, s mindössze a távoli sarokban, ahol a törzsközlőhelye van, csapódott össze néhány tenyer továbbra is a beállott csöndben.

A szám után szünet következett. A zeneszerző kiment az üres erkélyre, s élvezettel rágyújtott egy aranyvégű cigarettára. Aztán eszébe jutott, hogy beszélni akart a kis bajánossal, elnyomta a cigarettát és keresésére indult.

A kislány a színpadi feljárónál ült egy sarokban dobott poros díványon és nagy erőfeszítéssel kényszerítette magát, hogy ne sírjon. A zeneszerző a lány mellé ült. Hamarosan megtudta, hogy rövid ideig a művészeti vezető tanította a lányt.

Már késő este volt, amikor a zeneszerző elindult a kultúrházból. Sokáig bolygott a kerítések mentén, mérgelődött, hogy az utcasarkokon nincs névtábla, a házszámokon meg nem lehet kiigazodni.

A legelső, ami a szemébe tűnt Mokinaék lakásában, a megszámlálhatatlan sok fénykép. Az ablaknál levő kispadon pedig ott hevert az öreg baján, ügyetlenül eligazgatott táskájában.

Nyina már leengedte azt a komikus kontyot. Hosszú copffel még kedvezőbbnek tűnt a zeneszerző szemé-